

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آینه معرفت

(فصلنامه علمی - پژوهشی فلسفه و کلام اسلامی)
سال هفدهم، شماره ۵۳/ زمستان ۱۳۹۶

صاحب امتیاز:

دانشگاه شهید بهشتی
دانشکده الهیات و ادیان

مدیر مسئول:

دکتر محمد مهدی باباپور

سر دبیر:

دکتر محمد علی شیخ

مدیر داخلی:

دکتر زکریا بهارنژاد

اعضای هیئت تحریریه به ترتیب الفبا:

دکتر محمد ابراهیمی ورکیانی (دانشیار دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر سید علی اکبر افجه‌ای (استاد دانشگاه علامه طباطبایی)، دکتر رضا اکبریان (استاد دانشگاه تربیت مدرس)، دکتر محسن جوادی (استاد دانشگاه قم)، آیت الله دکتر سید حسن سعادت مصطفوی (دانشیار دانشگاه امام صادق)، دکتر حسن سعیدی (دانشیار دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر محمد علی شیخ (استاد دانشگاه شهید بهشتی)، دکتر منوچهر صانعی (استاد دانشگاه شهید بهشتی) دکتر قربان علمی (دانشیار دانشگاه تهران)

همکاران علمی این شماره به ترتیب الفبا:

دکتر حسن احمدی، دکتر محمد مهدی باباپور، دکتر زکریا بهارنژاد، دکتر میترا پورسینا، دکتر محسن جاهل، دکتر مسعود حاجی ربیع، دکتر اسماعیل دارابکلایی، دکتر مریم سالم، دکتر حسن سعیدی، دکتر مرتضی سمون، دکتر قربان علمی، دکتر علی قاسمی، دکتر حسین مقیسه، دکتر ابراهیم نوئی، دکتر حسین واله

مترجم چکیده‌ها:

دکتر محمد رضا عنانی سراب

ویراستار:

فروغ کاظمی

صفحه آرا:

مریم میرزایی

مدیر اجرایی:

حسین مقیسه (صادقی)

نشانی: تهران، اوین، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده الهیات و ادیان، دفتر مجله کد پستی: ۱۹۸۳۹۶۹۴۱۱

www.sbu.ac.ir/maaref/ayenehmarefat
E-Mail: ayenehmarefat@sbu.ac.ir

تلفکس: ۲۲۴۳۱۷۸۵ تلفن: ۲۹۹۰۵۶۹۴
چاپ و صحافی: چاپخانه دانشگاه شهید بهشتی

در تاریخ ۹۱/۱۰/۲۵ طی نامه ۲۰۵۱۳۹/۳/۱۸ رتبه علمی پژوهشی فصلنامه آینه معرفت توسط کمیسیون نشریات وزارت علوم و تحقیقات و فناوری تمدید اعتبار شده است.

فصلنامه آینه معرفت در سایت زیر به طور تمام متن قابل بازیابی است:

www.ISC.gov.ir
www.SCJ.sbu.ac.ir
www.Magiran.com

پایگاه استنادی علوم جهان اسلام
پایگاه نشر دانش (پند)
بانک اطلاعات نشریات کشور (مگیران)

سال نشر: ۱۳۹۶

قیمت تک شماره: ۵۰۰۰ تومان

توجه: مسئولیت مطالب و نظریات مطرح شده در مقاله های این فصلنامه بر عهده نویسندگان آن است و چاپ آنها به معنای تأیید آنها نیست.

راهنمای نگارش مقالات

از نویسندگان محترم تقاضا می‌شود از ارسال مقالاتی که مطابق شیوه‌نامه نیست، خودداری فرمایند؛ صرفاً مقالاتی مورد ارزیابی قرار می‌گیرند که مطابق شیوه‌نامه نگاشته شده باشند.

۱. مشخصات نویسنده: نام و نام خانوادگی، مرتبه علمی و سازمان متبوع صاحب اثر (مؤلف / مترجم)، نشانی دقیق پستی و الکترونیکی و تلفن تماس در پایان مقاله آورده شود.
۲. تصمیم‌گیری در مورد چاپ مقاله‌ها توسط هیئت تحریریه و دو داور متخصص در بازه زمانی ۵ ماه صورت می‌پذیرد.
۳. مقاله در نشریه دیگر چاپ نشده یا همزمان برای سایر مجلات ارسال نشده باشد.
۴. مقالات دانشجویان در مقطع تحصیلات تکمیلی در صورتی برای داوری ارسال خواهد شد که نام استاد راهنما نیز ذکر شده باشد.
۵. موضوع مقالات: مقاله‌های ارسالی مرتبط با زمینه‌های تخصصی فلسفه و کلام اسلامی به زبان فارسی، پذیرفته می‌شود.
۶. اجزای مقاله: عنوان مقاله، چکیده فارسی و انگلیسی، کلید واژه‌ها، مقدمه، متن، نتیجه، ارجاعات توضیحی، منابع؛ مقاله در کادر مشخص شده مجله (راست، چپ و پایین ۴/۵ سانتیمتر و بالا ۶ سانتیمتر) و قلم زر ۱۳، حداکثر ۲۵ صفحه - تنظیم شود.
۷. دریافت مقاله فقط از طریق سامانه پند، سامانه مدیریت نشر به آدرس www.scj.sbu.ac.ir امکان پذیر است.
۸. معادل اصطلاحات و اعلام بلافاصله پس از اصطلاح یا نام در داخل پرانتز آورده شود.
۹. اعلام ناآشنا اعراب گذاری شود.
۱۰. منبع تبدیل سال‌ها از هجری به میلادی یا بالعکس: وستفلد، فردیناند و ادوارد ماہلر، تقویم تطبیقی هزار و پانصد ساله هجری قمری و میلادی، مقدمه و تجدیدنظر از حکیم‌الدین قریشی، تهران، فرهنگسرای نیاوران، ۱۳۶۰.
۱۱. در پایان مقاله، نخست ارجاعات توضیحی آورده می‌شود که صرفاً شامل توضیحات ضروری است نه ارجاع به منابع.
۱۲. شیوه ارجاع به منابع: به جای ذکر منابع در زیرنویس یا پایان مقاله، در پایان هر نقل قول مستقیم یا غیرمستقیم مراجع مربوط، به این شکل داخل پرانتز قرار داده شود: (نام خانوادگی مؤلف، صفحه). چنانچه بیش از یک اثر از مؤلف ذکر شود، منبع به این شکل ارائه گردد: (نام خانوادگی مؤلف، عنوان مقاله یا کتاب، صفحه).

۱۳. فهرست الفبایی منابع (فارسی و غیرفارسی جدا):

- کتاب:

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، عنوان کتاب، شماره جلد، نام مترجم یا مصحح و غیره، محل نشر، نام ناشر، سال نشر.

- مقاله:

الف) چاپ شده در مجموعه یا دایرةالمعارف:

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، «عنوان مقاله»، نام مترجم، عنوان مجموعه یا دایرةالمعارف، اهتمام کننده، محل نشر، نام ناشر، سال نشر، صفحه‌ها.

ب) چاپ شده در مجلات:

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، «عنوان مقاله»، نام مترجم، نام مجله، دوره یا جلد، شماره (فصل / ماه و سال)، صفحه‌ها.

ج) چاپ شده در روزنامه:

نام خانوادگی، نام (نویسنده)، «عنوان مقاله»، نام مترجم، نام روزنامه، شماره (روز و ماه و سال)، صفحه.

- سند:

نام سازمانی که سند در آنجا نگهداری می‌شود، شماره پرونده، شماره سند.

لطفاً میزان تحصیلات، رتبه و پایه علمی، محل کار دانشگاهی، شماره تلفن منزل و محل کار، تلفن همراه، نشانی، شماره کد یا صندوق پستی و پست الکترونیک خود را در برگه‌ای مجزا همراه مقاله ارسال نمایید.

فهرست مطالب

۷	ارسطو و فرونیسیس (حکمت عملی)، مریم صمدیه - مجید ملایوسفی
۸	تعیین موضوع فروعات اصالت وجود و بررسی میزان ابتکاری بودن آنها در نگاه علامه طباطبایی (ره)، امیر راستین - سید مرتضی حسینی شاهرودی
۹	ساحت معرفت شناختی عقل نزد ارسطو، حسن قنبری
۱۰	نحوه تعلق علم حضوری خداوند به موجودات مادی از نظر سهروردی، رضا قاسمیان مزار
۱۱	مبانی کلامی نظام اصلاح اجتماعی معصومان (ع)، محمد حسین مدنی - محمد علی مهدوی راد - روح الله شهیدی
۱۲	تفاوت های اساسی در رویکرد استاد مطهری و علامه جعفری به مسئله معنای زندگی، محمد علی اخگر - علیرضا فارسی نژاد
۱۳	جایگاه روایات در تفسیر اطیب البیان، زینب وطنی - حمیدرضا مستفید

Aristotle and Phronesis (Practical Wisdom), Maryam Samadiah- Majid Mollayousefi 14

Determining the Derivatives of Fundamental Reality of Existence and Examining Their Level of Originality from Allameh Tabatabaee's Point of View, Amir Rastin-Seyed Mortaza Hosseini Shahroudi 15

Epistemic Dimension of Reason from Aristotle's Point of View, Hassan Ghanbari 17

The Way God's Immediate Knowledge Relates to Material Beings from Suhrawardi's Point of View, Reza Ghasemian Mazar 18

Theological Foundations of Infallible Imams' Social Rectification, Mohammad Hossein Madani- Mohammad Ali Mahdavi Rad- Rohollah Shahidi 19

Fundamental Differences between Ostad Motahari's and Allameh Jaafari's Approaches to Meaning of Life as an Issue, Mohammad Ali Akhgar - Ali Reza Farsinezhad 20

Significance of Narrations in Atyab-ol Bayan Interpretation, Zeynab Vatani- Hamid Reza Mostafid 21

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، زمستان ۹۶

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۱۸۴۴۳

ارسطو و فرونیسیس (حکمت عملی)

مریم صمدیه*
مجید ملایوسفی**

چکیده

ارسطو نخستین فیلسوفی است که به صورت مفصل و مستقل مبحث فرونیسیس یا حکمت عملی را مرکز توجه خویش قرار داده و بدان پرداخته است. وی فرونیسیس را در سه حوزه ماهیت، مؤلفه‌های عمل فرونتیک و کارکردهای آن بررسی کرده است. ارسطو فرونیسیس را از جمله فضایل عقلانی و اخلاقی می‌داند که لازمه رسیدن به سعادت برای هر فرد و جامعه‌ای محسوب می‌شود. ارسطو در بیان جایگاه هستی‌شناختی فرونیسیس آن را به جهت توجه به عمل متمایز از سایر فضایل عقلانی همچون ایستمه، تخته، عقل شهودی و سوفیا دانسته است. از نظر وی ایستمه، عقل شهودی و سوفیا با تئوری سروکار دارند، در حالی که فرونیسیس با پراکسیس و عمل. وی همچنین فرونیسیس را متفاوت از تخته دانسته است در حالی که در تخته نیز همچون فرونیسیس با عمل سروکار داریم؛ اما عمل در تخته از نوع پوئیسس و ساختن است حال آنکه فرونیسیس به عنوان یک نوع معرفت جامع و کاربردی نه تنها اعمال زندگی روزمره را تعیین می‌کند بلکه معرفت در فرونیسیس همچنین به عنوان هدایت‌گر و محاسبه‌گر نیز عمل می‌کند. افزون بر این عملی که در فرونیسیس مدنظر است، مؤلفه‌های متعددی همچون درک غایت، میل، سنجش عقلانی و پروهایرسیس یا انتخاب عقلانی است. وی معتقد است که فرونیسیس می‌تواند چارچوب‌های ارزشمندی برای راهنمایی زندگی انسان ارائه دهد.

کلیدواژه‌ها: ارسطو، فرونیسیس، حکمت عملی، فضایل عقلانی، سنجش عقلانی.

samadieh65@yahoo.com
mollayousefi@yahoo.com

* دانشجوی دکتری فلسفه و کلام اسلامی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی
** عضو هیئت علمی گروه فلسفه و حکمت اسلامی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی

تاریخ دریافت: ۹۶/۵/۸ تاریخ پذیرش: ۹۶/۸/۱۰

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت

دانشگاه شهید بهشتی، زمستان ۹۶

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University

کد مقاله: ۱۵۱۳۴

تعیین موضوع فروع اصالت وجود و بررسی میزان ابتکاری بودن آنها در نگاه علامه طباطبایی (ره)

امیر راستین*

سیدمرتضی حسینی شاهرودی**

چکیده

اصالت وجود مهم‌ترین اصل فلسفی و سنگ بنای حکمت متعالیه و برجسته‌ترین نوآوری فلسفی ملاصدرا است. این اصل اصیل، فروع و نتایج فلسفی فراوانی را نیز در پی دارد که مورد توجه حکمای صدرایی قرار گرفته است که هر کدام این قابلیت را دارد تا یک نوآوری حکمی محسوب شود. البته جایگاه طرح این نتایج در آثار ملاصدرا و شارحانش پراکنده است. در این میان، مرحوم علامه طباطبایی در کتاب «نهایةالحکمه» به درستی و با صراحت، مقام بحث را مشخص کرده و دقیقاً پس از تبیین و اثبات اصالت وجود، به مهم‌ترین نتایج و فروع آن اشاره کرده است. در این نوشتار، به بررسی گزاره‌هایی که به عنوان نتیجه و فرع اصالت وجود مطرح شده، پرداخته می‌شود و از این طریق، نشان داده می‌شود که اکثر آنها مستقیماً از خود اصالت وجود به دست می‌آیند و موضوع‌شان نیز با موضوع اصالت وجود برابر است و در نتیجه، می‌توان هر یک را ابتکاری فلسفی دانست؛ در مقابل، برخی فروع نیز مانند تقسیم موجود به بالذات و بالعرض، عروض وجود بر ماهیت (و نه تغایر اعتباری‌شان) و بساطت وجود (با یک تفسیر خاص)، موضوع‌شان دقیقاً همان موضوع اصالت وجود نیست و در نتیجه، اولاً نمی‌توان حکم این فروع را به همه موجودات سرایت داد و ثانیاً از آن جا که مستقیماً از خود اصالت وجود گرفته نشده‌اند، نمی‌توان آنها را یک نوآوری فلسفی محسوب کرد.

کلیدواژه‌ها: حقیقت وجود، اصالت وجود، موجود، ماهیت، علامه طباطبایی.

rastinamir@yahoo.com
shahrudi@ferdowsi.um.ac.ir

* دانشجوی دکتری حکمت متعالیه دانشگاه فردوسی مشهد
** عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد

تاریخ دریافت: ۹۵/۱۰/۶ تاریخ پذیرش: ۹۶/۷/۱۶

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، زمستان ۹۶

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۱۷۵۴۴

ساحت معرفت‌شناختی عقل نزد ارسطو

حسن قنبری*

چکیده

در این نوشتار، نگاه ارسطو به عقل را در دو مبحث نظریه شناخت و نفس بررسی می‌کنیم. در نظریه شناخت گفته خواهد شد که مکانیسم شناخت نزد ارسطو چهار مرحله دارد؛ حس، یادآوری، تجربه و کلی. کلی نزد ارسطو همان شناخت عقلی است که منتزع و برگرفته از سه مرحله پیشین است؛ بر همین اساس است عبارت معروف منقول از ارسطو که "من فقد حسا فقد علما". در مبحث نفس ضمن تبیین معنای نفس نزد ارسطو، عقل به عنوان قوه‌ای از نفس شناخته می‌شود که عهده دار تمامی مراحل چهارگانه شناخت است. در پایان درباره عقل منفعل و فاعل به تفصیل بحث خواهد شد و تفسیر مشهور از عقل فعال به عنوان عقل مفارق از انسان نقد خواهد شد.

کلیدواژه‌ها: ارسطو، ساحت معرفت‌شناختی، نفس، عقل.

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، زمستان ۹۶

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۱۵۰۳۴

نحوه تعلق علم حضوری خداوند به موجودات مادی از نظر سهروردی

رضا قاسمیان مزار*

چکیده

علم الهی مسئله‌ای است که از دیرباز مورد بحث و گفتگویی حکیمان بوده است؛ در این بین سهروردی، خداوند را علت ایجاد موجودات مادی دانسته که همانند هر علت فاعلی دیگری به معالیل خود علم دارد؛ ما در این مقاله با روشی تحلیلی و با هدف تبیین علم خداوند به موجودات مادی بر اساس مبانی سهروردی ابتدا به بررسی علم به ممکنات مادی معدوم و اینکه آنها از طریق وجودشان در بدنه فلک معلوم حقانند می‌پردازیم و سپس علم به مادیات موجود را دنبال می‌کنیم؛ ممکناتی که خود به وجود مادیشان، به صورت حضوری، دفتر علم خداوند محسوب گشته و خداوند از آن جهت که نور الانوار و عین هویت نوری است با اضمائه و اشراق خود، آنها را مستتیر، ظاهر و قابل ادراک می‌کند. کلیدواژه‌ها: علم حضوری، علم خداوند، اضافه اشراقیه، سهروردی، هویت نوری.

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، زمستان ۹۶

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۱۶۶۶۹

مبانی کلامی نظام اصلاح اجتماعی معصومان (ع)

محمدحسین مدنی*
محمدعلی مهدوی راد**
روح الله شهیدی***

چکیده

اصلاح اجتماعی، به طور کلی، دگرگون ساختن جامعه در جهت مطلوب و بهبود وضع جامعه است. پیشوایان معصوم ضمن شناخت بُعد اجتماعی انسان و ترغیب مؤمنان به جمع‌گرایی، به آسیب‌های اجتماعی و اصلاح آن‌ها نیز توجه داشته‌اند. اصلاح‌گری معصومان در ساحت اجتماع، نظام‌مند بوده و در چهار بخش هدف‌گذاری، موضوع، برنامه و مجری اصلاح اجتماعی سامان می‌یابد. پژوهش حاضر، با تحلیل آموزه‌های دین، مهم‌ترین مبانی کلامی متناسب با هر یک از اجزای نظام اصلاح اجتماعی معصومان را ارائه می‌دهد.

بر پایه یافته‌های تحقیق، مبانی کلامی مرتبط با هدف‌گذاری اصلاح اجتماعی، عبارت‌اند از توحیدمحوری در تمامی حرکت‌ها و باور به معاد و نظام جزا و پاداش اخروی. مبانی مربوط به موضوع و سوژه اصلاح اجتماعی، به ویژگی‌های انسان از جمله اصالت و تکامل‌پذیری روح می‌پردازد. جامعیت و جاودانگی دین نیز از مبانی کلامی مرتبط با برنامه و قانون اصلاح اجتماعی به شمار می‌رود. آخرین گروه نیز مبانی مربوط به راهبر برنامه اصلاح اجتماعی است. نبی و امام به عنوان مجریان نقشه اصلاحی، لزوماً دارای عصمت‌اند، پیوند ناگسستنی با وحی دارند، داناترین مردمانند نسبت به صلاح و فساد جامعه و آگاه‌ترین‌اند در شناخت روش‌ها و راهکارهای اصلاح.

کلیدواژه‌ها: اصلاح اجتماعی، مبانی کلامی، اصلاح‌گری معصومان، معصومان و جامعه، مبانی اصلاح، هدایت دینی.

hmadani@ut.ac.ir

shahidi@ut.ac.ir

* دکتری علوم قرآن و حدیث و پژوهشگر پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق (ع)
** عضو هیئت علمی گروه علوم قرآن و حدیث پردیس فارابی دانشگاه تهران
*** عضو هیئت علمی گروه علوم قرآن و حدیث پردیس فارابی دانشگاه تهران

تاریخ دریافت: ۹۶/۱/۱۲ تاریخ پذیرش: ۹۶/۹/۱۸

فصلنامه فلسفه و کلام اسلامی آینه معرفت
دانشگاه شهید بهشتی، زمستان ۹۶

Research Journal of Islamic Philosophy and
Theology of Shahid Beheshti University
کد مقاله: ۱۷۴۰۵

تفاوت‌های اساسی در رویکرد استاد مطهری و علامه جعفری به مسئله معنای زندگی

محمدعلی اخگر*
علیرضا فارسی‌نژاد**

چکیده

معنای زندگی به عنوان مسئله‌ای بسیار مهم، مورد توجه استاد مطهری و علامه جعفری قرار گرفته است. بررسی توصیفی-تحلیلی دیدگاه این دو متفکر مسلمان، مبین این حقیقت است که به رغم وجود مشابهت‌های چشمگیر، تفاوت‌های اساسی در رویکرد آن‌ها نسبت به این مسئله وجود دارد. این تفاوت‌ها در سه محور اصلی قابل صورت‌بندی است: ۱. رویکرد کلامی و نقلی استاد مطهری به این مسئله برخلاف رویکرد عقلی و فلسفی علامه جعفری به آن؛ ۲. نگرش غیراستقلالی و تحویل‌گرایانه استاد مطهری به مسئله معنای زندگی در مقابل نگرش استقلالی و محوری علامه جعفری نسبت به این مسئله؛ ۳. عدم توجه استاد مطهری به پرسش معنای زندگی و بدیهی‌انگاری آن در مقابل توجه جدی علامه جعفری به مقام پرسش معنای زندگی و تلاش برای استخراج پاسخ این مسئله از درون تحلیل پرسش. این تفاوت‌های اساسی خود نشان‌دهنده دو گونه متفاوت بحث از معنای زندگی در ساحت اندیشه اسلامی-ایرانی است.

کلیدواژه‌ها: معنای زندگی، هدف زندگی، مطهری، جعفری.

mohamad.akhgar@gmail.com
alifarsi@shirazu.ac.ir

* عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد واحد شیراز
** عضو هیئت علمی دانشگاه شیراز

تاریخ دریافت: ۹۶/۳/۹ تاریخ پذیرش: ۹۶/۵/۱۵

چکیده

اطیب البیان فی تفسیر القرآن، نوشته آیت‌الله سید عبدالحسین طیب، متوفی تیرماه ۱۳۷۰ (هشتم محرم ۱۴۱۱ق) تفسیری شیعی و به زبان فارسی است. هر چند از نظر مؤلف، برخی اخبار تفسیری، مفید یقین نمی‌باشد و... حجیت اخبار آحاد در غیر احکام نیز از نظر وی معلوم نیست؛ با این حال در جای جای این تفسیر روایات وارده از ائمه معصومان علیهم السلام به گونه‌ای گسترده به چشم می‌خورد و مفسر، ذیل بعضی آیات، شأن نزول و قصه‌های مربوط به آن را ذکر و از بیان روایات نامعتبر پرهیز می‌کند. وی در تفسیر آیات ظاهرالدلاله که شامل نصوص و ظواهرند، به همان ظاهر اکتفا می‌کند و در بیان آیات غیرظاهرالدلاله و برای دستیابی به باطن آیات قرآن از بیانات خاندان نبوت و عصمت و طهارت بهره می‌برد و چنانچه در ابتدای کتاب تفسیری خود ذکر می‌کند، روایات وارده از معصومان را منبعی معتبر برای تفسیر خود قرار داده و از روایاتی که موافق با ظاهر آیه هستند در بیان معنای واژگان یا بیان مراد آیه و نیز در تفسیر و بخصوص طرح مباحث کلامی استناد می‌کند. روایات تفسیری ظاهرأ متعارض با آیه از نظر ایشان شامل مصادیقی از مفهوم آیه، حمل بر معنای باطنی (تأویل)، تقیید، تخصیص و تبیین آیه هستند. با این همه معتقد است که در بیشتر موارد روایات تفسیری ناظر به مصادیقی از مفهوم آیه است و به روایات تفسیری به عنوان رافع ابهام و مبین متشابهاست استناد می‌نماید و در مجموع آنچه از بررسی کتاب اطیب البیان به دست می‌آید این است که مرحوم طیب را نمی‌توان در زمره مفسران روایی محض محسوب نمود. برخورد مفسر با روایات و رویکردهای خاص وی نسبت به روایات تفسیری و روایات کلامی موضوع مورد بحث و بررسی در این مقاله است.

کلیدواژه‌ها: اطیب البیان، روایات تفسیری، حجیت اخبار در غیر احکام، معصوم، مصادیق، معنای باطنی، کلام.

Aristotle and Phronesis (Practical Wisdom)

Maryam Samadiah*
Majid Mollayousefi**

Abstract

Aristotle is the first philosopher who specifically focuses on phronesis or practical wisdom in detail. He has dealt with it in three areas of essence, elements of phronetic act, and phronesis functions. For Aristotle, phronesis was a moral and intellectual virtue and a prerequisite for the prosperity of every individual and community. In his elaboration of the ontological position of phronesis, Aristotle differentiates it from other intellectual virtues such as episteme, techne, intuitive intellect, and Sophia. He argues that these last three items have to do with theory, while phronesis is about praxis and practice. He also differentiates between phronesis and Techne. Although techne, like phronesis, is about practice, practice in techne is of poiesis and construction nature. Phronesis, on the other hand, is a comprehensive and applied type of knowledge that not only dictates the daily activities, but also utilizes knowledge as a guide and a calculator. Moreover, what is referred to as an action in phronesis encompasses a variety of elements like perceiving the goal, desire, rational deliberation and prohairesis or rational choice. Aristotle also believes that phronesis gives a valuable framework for leading man's life.

Key Terms: *Aristotle, Phronesis, Practical wisdom, intellectual virtues, rational virtues, rational assessment.*

* International University of Imam Khomeini samadieh65@yahoo.com

** International University of Imam Khomeini mollayousefi@yahoo.com

Reception date: 96/5/8

Acceptance date: 96/8/10

Determining the Derivatives of Fundamental Reality of Existence and Examining Their Level of Originality from Allameh Tabatabaee's Point of View

Amir Rastin*

Seyed Mortaza Hosseini Shahroudi**

Abstract

The fundamental reality of existence is the most important innovation of Mulla Sadra and the most essential philosophical principle of his transcendental philosophy. This principle has many derivatives and philosophical outcomes with the potential of theological originality which have taken the attention of Sadrist theologians. However, these outcomes have been discussed in the works of Mulla Sadra and his followers in an unsystematic manner. In this respect, it is Allameh Tabatabaee in "Nehayat al-hekmah" who correctly and explicitly discusses these outcomes precisely after delineating and providing proof for the fundamental reality of existence. The present paper examines the propositions which are presented as the derivatives and outcomes of fundamental reality of existence. This way, it is shown that their focus is not exactly similar to that of fundamental reality of existence itself, and therefore they cannot be considered as universally applicable to all forms of existence. An issue that can have an effect on the degree of originality of these derivatives is their potential to be derived from the principle of fundamental reality of existence. This issue is related to the distinction mentioned above.

Key Terms: *fundamental reality of existence, derivatives of fundamental reality of existence, Being, originality, Allameh Tabatabaee.*

* Ferdowsi University of Mashad

rastinamir@yahoo.com

** Ferdowsi University of Mashad

shahrudi@ferdowsi.um.ac.ir

Reception date: 95/10/6

Acceptance date: 96/7/16

Epistemic Dimension of Reason from Aristotle's Point of View

Hassan Ghanbari*

Abstract

The present article is a survey on Aristotle's view on reason in two spheres: theory of knowledge and theory of self. In the theory of knowledge, it is explained that, according to Aristotle, the mechanism of knowing has four phases: sense, recall, experience and idea. According to Aristotle, idea is rational knowledge that is derived from the three pervious phases. In this context, Aristotle's famous saying which reads anyone who has no sense has no knowledge makes sense.

In the sphere of self, first the meaning of self from Aristotle's point of view is explained. Then it is concluded that reason is a power of self which is in charge of the four phases of knowledge. In the end, the passive reason and active reason are discussed in detail and a critique of the well-known interpretation of active reason as reason separate from man is presented.

Key Terms: *Aristotle, epistemic dimension, self, reason.*

* University of Tehran

haghanbari@ut.ac.ir

Reception date: 96/3/22

Acceptance date: 96/8/15

The Way God's Immediate Knowledge Relates to Material Beings from Suhrawardi's Point of View

Reza Ghasemian Mazar*

Abstract

God's knowledge is an issue which has long been the subject of discussion among philosophers. Among these philosophers, Suhrawardi believes that God is the cause of material beings. So, like any other causal agent, he knows his creatures. Adopting an analytical method and with the aim of accounting for God's knowledge over his creatures from Suhrawardi's point of view, the present paper first deals with the knowledge of non-existent possible material beings and explains that, due to their existence in the celestial sphere, they are true. This is followed by an account of knowledge over existent material beings; possibilities whose presential material existence makes them the subject of God's knowledge. As God is the illuminator of all lights and is considered the essence of light, he makes them visible and perceivable through illumination.

Key Terms: *immediate knowledge, God's knowledge, illuminative relation, Suhrawardi, light identity.*

* Islamic Azad University (Southern Tehran Branch)
reza221397@gmail.com

Theological Foundations of Infallible Imams' Social Rectification

Mohammad Hossein Madani*
Mohammad Ali Mahdavi Rad**
Rohollah Shahidi***

Abstract

Social rectification means transforming society for the good and improving social life. The infallible Imams have paid close attention to social life and the encouragement of the devoted to collectivism and rectification of society. Their approach to social rectification is systematic and organized in four sections: goal-setting, subject, plan and implementer. Through the analysis of the religious doctrine, the present paper intends to present the theological foundations related to each of the above sections of social rectification. The theological foundations of social rectification related to goal-setting consist of monotheism, and belief in the hereafter. Those related to the subject of social rectification, that is human being, include the originality and the evolutionary nature of soul. Those related to the last section, that is the implementers of social rectification as messenger and Imam, include the implementers' infallibility, their connection with revelation, and their moral and political authority in rectifying human society.

Key Terms: *social rectification, theological foundations, Infallibles' social rectification, foundations of rectification, religious guidance.*

* Imam Sadiq Institute of Islamic Studies
** University of Tehran Farabi Campus
*** University of Tehran Farabi Campus
Reception date: 96/1/12

hmadani@ut.ac.ir
shahidi@ut.ac.ir
Acceptance date: 96/9/18

Fundamental Differences between Ostad Motahari's and Allameh Jaafari's Approaches to Meaning of Life as an Issue

Mohammad Ali Akhgar*
Ali Reza Farsinezhad**

Abstract

The meaning of life, as a significant issue, has been considered by Ostad Motahari and Allameh Jaafari. The analytic-descriptive study of these two Muslim thinkers' views shows that, in spite of considerable similarities, there are essential differences between their approaches to this issue. The differences are classified under three categories: (1) The theological and transmitted approach of Ostad Motahari to this issue in comparison with the rational and philosophical approach of Allameh Jaafari; (2) Motahari's non-independent and reductionist attitude to the issue of meaning of life versus Jaafari's independent and pivotal attitude toward it; (3) Motahari's lack of attention to the issue of meaning of life and his approach to take it for granted versus the serious attention of Allameh Jaafari to this question and his efforts to derive the answer through analyzing the question. These fundamental differences represent two different ways through which the meaning of life is discussed in the realm of Islamic- Iranian thinking thought.

Key Terms : *meaning of life, goal of life, Motahari, Jaafari.*

* Islamic Azad University (Shiraz Branch) mohamad.akhgar@gmail.com

** University of Shiraz alifarsi@shirazu.ac.ir

Significance of Narrations in Atyab-ol Bayan Interpretation

Zeynab Vatani*
Hamid Reza Mostafid**

Abstract

Atyab-ol-Bayan in interpretation of Quran is a Shiite interpretation of the holy Quran in Persian which was written by Ayat-ol-Allah Seyed Abdolhossein Tayeb who passed away in June, 1991. Although the author maintains that some of the interpretational narrations are not authoritative, and he even casts doubt on the validity of the narrations for issues other than religious orders; yet, he abundantly refers to narrations of the infallible Imams (PBUT) and sometimes mentions the reason behind revelation of some of the verses and the related stories, while ignoring the ones deemed invalid. In his interpretation of the straightforward and easy-to-understand verses, which include appearances and clear provisions, he is satisfied with the appearance, while in interpreting more complicated verses he takes advantage of narrations of the Ahl-ol-bayt and the Holy Prophet's progeny to achieve the essence of meaning of verses of the Holy Quran. As he mentions at the beginning of his interpretational work, narrations from the infallible Imams are used as valid sources for his interpretation and he refers to narrations which are compatible with the appearance of verses to describe the meaning of words or intended purpose of verses and also to raise theological discussions in interpretation. He maintains that the interpretational

narrations that are apparently in contradiction to verses, include indicators of concept of verses, hermeneutics, restrictions, particularizations and delineation of verses; however, he believes that in most cases interpretational narrations represent indicators of concept of verses and refers to them as resolver of ambiguity and delineator of similar verses. It is concluded that the late Tayeb could not be considered as a merely narration-oriented interpreter. The way he deals with narrations and his specific approach towards interpretational and theological narrations are the subject of discussion in the present paper.

Key Terms: *Atyab-ol-Bayan, interpretational narrations, validity of the narrations for issues other than religious orders, infallible, indicators, essence of meaning, theology.*

* Islamic Azad University (Northern Tehran Branch) nafiseh1349@yahoo.com

** Islamic Azad University (Northern Tehran Branch) hr.mostafid@yahoo.com